

A hinta halála

Egyszer volt, hol nem volt... ugye minden mese így kezdődik?

Majd a végén döntsétek el, hogy mesét olvastatok, vagy valós történetet.

A mese színhelye egy Sárvíz parti gátőrház. Itt élt a szüleivel három kislány, messze a falutól. Ide barátnő csak ritkán jött, és iskola után ők sem tudtak a faluban barátnőkhöz járni. Együtt mentek az iskolába és együtt kellett haza menni.

A három kislány édesapja csináltatott a gyerekeknek egy szép hajóhintát, amibe mindhárman belefértek. Ez lett a legkedvesebb játékuk.

Ennek a hintának az utolsó napjáról szól ez a mese. Mese, mert a hinta maga mondja el miként ért véget addigi vidám élete, egy természeti csapás miatt.

Történet, mert néhányan még emlékezünk arra a hideg, szomorú kora tavaszra, amely olyan természeti csapást hozott, amely hiábavalóvá tette sok ezer ember munkáját.

*

Szokatlanul nagy erővel fúj a hideg északi szél. Télies a lehelete, nincs benne a tavasz ígérete, amit már olyan nagyon várok. Rossz érzés van stabil lábaimban, rezgéseket vezet fel a fagyott föld.

Egy rét szélén állok. Mondhatnám, hogy innét messze látok, - de ez sem egészen igaz. Látóteremet meghatározza erős köteleim hossza, mellyel a lábaimat átívelő keresztvashoz rögzítettek.

Amikor a gyerekek játszanak velem, én a vizet akkor sem látom, csak a partot. Hogy milyen az a víz, amely úgy tűnik, meghatározza, a körülöttem élők életét, azt én nem tudom. Mondják, hogy két magas part között folyik.

Ismét megrezdültek a lábaim. Furcsa, súrlódó, csattogó hangokat hallok.

Kivilágosodott, apró fények törnek a komor, szürke ég felé.

A nagyobbik gyerek a parton áll és ijedten néz, nem jön felém, hogy játékosan meglökjön, ahogy köszönteni szokott. Kiabálva szaladni kezd a ház felé, - Apa, édesapa! Valami szörnyű dolog történt! A jégtáblák felfelé úsznak a vízen! Ez hihetetlen! Miért fordult meg a víz folyása? - Tőlünk délre a hídnál elakadtak a jégtáblák és feltorlódtak, jégdugó lett, - ezért változott meg a víz folyásiránya - a víz így nem tud lefolyni - válaszol az apa. - Sajnos ez még nálunk is nagy bajt okozhat, erre kell felkészülnünk. - Na, menjél, segíts édesanyádnak. - Az összes baromfit a padlásra kell felhordani.

Nagyon nagy a ház körül a mozgolódás. Traktor jön. Lassan, óvatosan araszol a vízparton. Istenem! De nagyon utálom öblös robajló hangját. Rezgésbe hozza még a köteleimet is. Tömött zsákokat pakolnak le, és hordják sietősen a vízpart felé. A mai napom nem unalmas, sok a látnivaló, sok a mozgás körülöttem.

A levegő feszültséggel teli, a rakodó férfiak arca komor. A gyerekek felém sem néznek, tudom, hogy kicsit sem fognak meglökni, hogy fagyott köteleim kilazuljanak.

Hatalmas robajló dörrenés rázza meg a levegőt. Ez valami iszonyú volt! Úgy érzem, darabjaimra esek szét, minden apró porcikám belerezdül. A fájón feszülő érzés a talpaimból indul ki – a föld hozza el hozzám, és a köteleim legkisebb fonatán is keresztülfut.

- 2 -

- Apa, jaj, apa! Mi volt ez? - kiált fel a gyerek.

- Ne ijedj meg, ez most jó. Repülőkről bombázzák a jégtorlaszt, széttörik a jeget, hogy beinduljon a víz folyása, mert a feltorlódozó jégtablák miatt egyre nő a veszélye, hogy valahol átszakítja a gátat a folyó.

A bántó robbanások folyamatosan ismétlődnek, fájóan izgalmas nap telik el. A szél egyre nagyobb erővel és rossz irányból fúj, már állandó mozgásban vagyok, időnként nekicsapódom oszlop lábaimnak. Az este lassan éjszakába fordul. A víz partján emberek mozognak, fáklyák, viharlámpák fénye villan, a tomboló szélben a fény szinte elmosódik.

Ma éjjel az öreg bagoly nem fog eljönni, hogy keresztvasamon ülve megpihenjen rajtam. Pedig milyen szép tud lenni az éjszaka: az öreg bagoly, a denevérek surranásai, a nagy nyárfa száraz leveleinek zörrenő hullása, a holdfény fehér fénye a csendes tájon.

A mai éjszakát felvillanó fények, gumicsizmás lábak cuppogása és a dörrenéseket követő rázkódások töltik meg. A szél nekilök az oszlopnak, érzem amint hajót formázó szép piros testemen megpattan a festék.

A nap sápadt igyekezetbe kezd, hogy megtörje a szürkeséget.

Nyirkos párafoszlányok lebegnek fel. Tomboló szél sodorja őket a tömött felhők felé.

A reggel sok változást hozott. A víz partja magasabb lett, tömött zsákok sorakoznak, hosszan végig rajta, és a házhoz vezető rövid út mellett is zsákok sokasodnak.

A legnagyobb gyerek és édesanyja vékában fát hordanak a ház felé. A gyerek mintha észre sem venne, pedig ő szokott legtöbbet játszani velem. A két kisebb gyereket elől - hátul a padomra ülteti, és ő állva hajt engem magasra, egyre magasabbra.

Ha a fagy kienged, és a sár felszárad, amikor minden fa zöld lesz, akkor biztosan játszani fog velem.

Újra elkezdődtek az ismétlődő dörrenések. Földbe ásott talpaim már fájnak a hozzájuk érkező rezgésektől, rázkódásoktól. - Még mindig visszafelé folyik, csak sokkal lassabban, mondja a nagylány,

- Bajok vannak lányom, - dünnögi az apja, - telik fel a meder.

- Hozzunk még fel zsákokat - kérdezi egy munkás, - ha magasabb lesz a víz, akkor is elég lesz ennyi?

- Többet már nem lehet, annyira felázott az út, hogy nem mehet rá semmiféle jármű. - Te lányom csak hordjad tovább a fát, rakjatok minden hova, amennyit csak lehet. Borzasztó hideg van, és nem lehet tudni, hogy ez meddig tart még. Csak ez a rettenetes szél ne fújna!

- Iskola? - kérdezi a gyerek. - Maradtok itthon, senki nem megy sehova!

Lovas kocsi érkezik. Tejeskannát és két nagy kenyeret adnak le róla. A nyitott ajtón éles csörgés hallik ki.

- Telefon, - kiáltják ilyenkor a közelben állók. Az apa felveszi, majd izgatottan és szomorúan jön ki a gátőrházból. - Emberek! - a víz elszabadult, véglegesen visszafordult és sajnos jön felénk. – Mi megtartottuk, nem a mi szakaszunkon szakadt át a gát. Tőlünk délre történt meg a baj. Nem a meder felől, az út irányából jön a víz. Az út felé fordul és meglátja az udvaron álló gyereket.

- Kislányom azonnal gyere fel és menjél be a házba!- Kiált oda neki. Miért? - kérdi a kislány. - Tudok még fát felvinni. - Gyere fel gyorsan, az udvar a háztól mélyebben van, víz alá fog kerülni veszélyes ott lenned!

A gyerek rám néz - a hinta - mondja - a hintával mi lesz? - Sajnos a hintára is ez a sors vár, majd lesz másik hintátok. A gyerek megtorpan, majd futni kezd felém – én még egyszer hintázok vele - kiáltja - már lép is át az oldalamon, és hajtani kezd.

- 3 -

Félig megfagyott nyirkos köteleim alig akarnak engedelmeskedni, szállunk, röpködünk az ég felé, egyre magasabbra... fel a magasba, a magasba!

Az apa lerohan a lépcsőn és olyan hirtelenséggel állít meg, hogy köteleim megrogynak. Kikapja belőlem a gyereket és szaladni kezd vele a ház felé, - Befelé! - Gyorsan befelé! - kiáltja, ahogy leteszi az ajtó elé - és lódít rajta még egy nagyot. Az ajtó hangos csapódással bezárul.

Hatalmas robajt hallok, mindenki az út felé néz, ahogy én is. És akkor meglátom a VIZET, amit annyira kívántam látni. Nem a két part között folyik: méltóságteljes komótoszággal gördül át az út felett a szennyes

örvénylő áradat. Robajló hangot hallatva,- fákat-, gerendákat sodorva bukott át az úttesten.

Akkora félelem vett rajtam erőt, hogy köteleim belereszkettek. Éreztem, hogy habosan felcsapódó, jéggel-, kitépett fákkal teli víz csapódik oldalamhoz. Szép-, pirosra festett bordázatom megnyikordul, köteleim megnyúlnak, majd elpattannak. Hatalmas erővel csap a lábazatomhoz az áradat, oldalamra fordulok, testem megtelik a robajló zajló vízzel.

A ház felé fordít az ár. A magasan lévő konyha ablakban felvillan a három gyerek rémült, szorongó arca.

Egyik pirosra festett bordám örvénytől forgatva, pörögve úszik el mellettem, még látom, ahogy a sárkaparónak csapódva kettétörik.

*

Az 1956-os árvizet "nagy - vagy jeges" árvízként szokták emlegetni. Kilenc éves voltam és szó szerint benne éltem. A gátőrházat víz vette körül, a falut csak csónakkal, motorcsónakkal lehetett megközelíteni.

Borzasztóan hideg volt, szinte állandó szélviharban éltük.

Gyereklétem természetes eleme volt az árvizes szakszótár: a vízállásmérés, vízállásjelentés, a nyúlógát, a buzgár és a gyakran megcsörrenő telefon.

Egész életemre meghatározó erővel hatott, amit ott és akkor átéltem. Örökre belém ivódott a víz és a természet tisztelete, szeretete.

Fiam és unokám az akkori „nagy-szakításhoz” járnak horgászni.

